

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

ТРЕТЬОГО МІЖНАРОДНОГО НАУКОВОГО ФОРУМУ

07–08 лютого 2024 року

Adaptive Processes in Education

Collection of Materials

3rd International Scientific Forum

February 7–8, 2024

Київ-Харків / Kyiv-Kharkiv
2024

Рекомендовано до друку засіданням Ради Громадської організації
«Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами»
(№ 2 від 20 лютого 2024 року)

Затверджено до друку рішенням засідання Науково-технічної ради
Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків
(протокол № 6 від 27 лютого 2024 року)

Recommended for publication by the meeting of the Council
of the Public Organization «School of Adaptive Management of Social and Pedagogical Systems»
(Protocol No 2 from February 20, 2024)

Recommended for Publication by the Academic Council
of the Ukrainian Engineering and Pedagogics Academy
(Protocol No 6 from February 27, 2024)

Рецензенти / Reviewers:

Гриньова Марина Вікторівна
Marina GRINYOVA

доктор педагогічних наук, професор, член-кор. НАПН України
Doctor in Education, Professor, Corresponding Member in NAES of Ukraine;

Брюханова Наталія Олександрівна
Natalia BRYUKHANOVA

доктор педагогічних наук, професор
Doctor in Education, Professor;

Прохорова Вікторія Володимирівна
Victoria PROKHOROVA

доктор економічних наук, професор
Doctor of Economics, Professor

A 28

Адаптивні процеси в освіті: збірник матеріалів (тез доповідей) 3-го Міжнародного наукового форуму / за заг. ред. Г.В. Єльнікової; ред. кол.: О.Л. Ануфрієва, Л.О. Бачієва, В.М. Гладкова, Г.Ю. Кравченко, З.В. Рябова; упоряд. Я.Й. Васильченко. Київ: Юстон, 2024, 272 с.
Adaptive Processes in Education: collection of materials (abstracts) of the 3rd International Scientific Forum / for general edr. H. Yelnykova; edr. col.: O. Anufrieva, L. Bachieva, V. Hladkova, H. Kravchenko, Z. Ryabova; comp. Ya. Vasilchenko. Kyiv: Yuston, 2024, 272 p.

ISBN 978-617-8335-16-8

Збірник матеріалів Третього Міжнародного наукового форуму «Адаптивні процеси в освіті», що пройшов 07-08 лютого 2024 року в режимі онлайн, містить тези доповідей учасників та основні організаційні документи заходу.

Тематику публікацій розміщено за науковими панелями Форуму. У працях висвітлені актуальні питання розвитку освіти в Україні, розкриті такі напрями: адаптивні процеси в освіті в умовах невизначеності; адаптація діяльності педагогічних і науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти в мінливих умовах сьогодення; адаптивне управління процесом формування професійних компетентностей у майбутніх фахівців галузі освіти; адаптивний менеджмент в освіті; адаптивні процеси інформаційно-аналітичного забезпечення цифрової трансформації освіти і педагогіки; організація науково-дослідної діяльності на адаптивних засадах; адаптивні процеси в освітній діяльності вітчизняних і зарубіжних вишів в умовах євроінтеграції; адаптивна модель професійного розвитку керівних кадрів освіти, педагогічних і науково-педагогічних працівників в умовах відкритого університету післядипломної освіти.

У публікаціях з'ясовується сутність та особливості розповсюдження адаптивних процесів в освіті в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення України. Матеріали Форуму призначаються науковцям, викладачам, аспірантам, докторантам, здобувачам наукових ступенів, управлінцям та всім працівникам освіти, які сприяють поширенню ідей адаптивного менеджменту. За релевантність і достовірність інформаційних даних відповідають автори тез доповідей, що опубліковані в збірнику матеріалів Другого Міжнародного наукового форуму «Адаптивні процеси в освіті».

УДК 37.014 (477) / UDC 37.014 (477)

ЛАЗАРЄВА Тетяна / Tetiana LAZAREVA, ЛАЗАРЄВ Микола / Mykola LAZAREV

Адаптивні процеси підготовки фахівців харчової галузі в умовах невизначеності [*Adaptive processes of training specialists in the food industry in conditions of uncertainty*] 105

ЛУЧАНІНОВА Ольга / Olha LUCHANINOVA

Bootcamp як форма адаптаційної діяльності викладача в умовах трансформаційних процесів у вищій школі [*Bootcamp as a form of teacher's adaptation activity in the context of transformation processes in higher education*] 108

ПОЛЯКОВА Ганна / Hanna POLIAKOVA

Перехід до адаптивного освітнього середовища закладу вищої освіти в умовах невизначеності [*The transition to the adaptive educational environment of the higher institution in conditions of uncertainty*] 111

РЯБОВ Олег / Oleh RIABOV

Оптимізація синхронного та асинхронного дистанційного навчання в закладах вищої освіти [*Optimization of synchronous and asynchronous distance learning in institutions of higher education*] 113

ШЕМИГОН Наталя / Natalia SHEMYHON

Навички XXI ст., як фактор успішної професійної адаптації [*Skills of the XXI century as a factor of successful professional adaptation*] 116

Наукова панель 2 / Scientific Panel 2

АДАПТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В ОСВІТІ

[*Adaptive management in education*]

БАЛАБАН Олег / Oleh BALABAN

Адаптація від окупації: досвід формування менеджменту закладу позашкільної освіти в особливий період або як побудувати «ЦДЮТ без стін» [*Adaptation from occupation: Formation of extracurricular education institution management during a special period or how to build a "Youth Center without walls"*] 118

2. Butkemp za prohramoiu proiektu "RESCUU": meta i pidsumky. URL: <https://kpi.ua/2023-Bootcamp> (data zvernennia 26.01.2024). (in Ukraine)
3. V KPI vidbudetsia butkemp "International Cooperation in Research and Innovation". URL: <https://ipd.kpi.ua/rescuu-bootcamp/> (data zvernennia 26.01.2024). (in English)
4. Hasynets Ya.S., Vakerych M.M., & Kurtiak F.F. Tsyfrova transformatsiia osvity maibutnoho: standarty, normy ta pravyla. Akademichni vizii, 2023. № 16. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/143> (data zvernennia 26.01.2024). (in Ukraine)
5. Ukraina doiednalasia do mizhnarodnoi innovatsiinoi prohramy «Transformatsiia tsyfrovoyi pedahohiky» 12 zhovtnia 2022 r. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/ukrayina-doyednalasya-do-mizhnarodnoyi-innovacijnoyi-programi-transformaciya-cifrovoyi-pedagogiki> (data zvernennia 26.01.2024). (in Ukraine)

Перехід до адаптивного освітнього середовища закладу вищої освіти в умовах невизначеності

ПОЛЯКОВА Ганна

кандидат педагогічних наук, доцент, Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна

The transition to the adaptive educational environment of the higher institution in conditions of uncertainty

Hanna POLIAKOVA

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Semyon Kuznets Kharkiv National
University of Economics, Kharkiv, Ukraine*

anna.polyakova@hneu.net

Заклади вищої освіти функціонують та адаптуються до умов, що постійно змінюються для забезпечення якості освіти, дотримання освітніх стандартів, власних цілей розвитку та конкурентоздатності. Значними викликами для системи вищої освіти України стали умови воєнного стану в країні, вимушене переміщення науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти, руйнування будівель та матеріально-технічного обладнання закладу тощо.

Впливовим фактором для функціонування та розвитку закладів вищої освіти стає фактор невизначеності. В. Решетило та Ю. Федотова серед видів невизначеності виокремлюють такі: а) перспективна невизначеність, що виникає внаслідок появи непередбачених факторів, які впливають на процес розвитку та ефективність функціонування об'єктів, які досліджуються; б) невизначеність цілей, яка пов'язана з

неоднозначністю, а інколи й неможливістю вибору однієї цілі під час прийняття рішення або побудови оптимізаційної моделі; в) невизначеність умов, що виникає за недостатності або повної відсутності інформації про умови, в яких приймаються рішення; г) невизначеність дій – при відсутності однозначності у виборі рішень тощо [2, с. 151].

Під впливом цих факторів змінюється освітнє середовище закладу вищої освіти, яке являє собою систему ціннісно-цільових, соціально-психологічних, інформаційних, організаційно-діяльнісних, просторово-предметних (фізичних та віртуальних) умов, можливостей та ресурсів, що впливають на якість та результати освітньої, наукової, інноваційної, підприємницької діяльності суб'єктів ЗВО, їх особистісно-професійний розвиток та самореалізацію на індивідуальному, інституціональному, галузевому рівнях [1].

Відповідно до завдань та пріоритетів розвитку закладу вищої освіти змінюються концепти розвитку освітнього середовища, зокрема: потреби інтеграції та інтернаціоналізації освіти спонукають до розвитку культурно-освітнього, міжкультурного, іншомовного освітнього середовища; потреби в формуванні актуальних навичок здобувачів вищої освіти – до формування інноваційного освітнього середовища; потреби організації та розвитку дистанційної освіти – до створення інформаційного та цифрового освітнього середовища; потреби забезпечення індивідуалізації та персоналізації навчання – до розвитку рефлексивного, акмеологічного, студентоцентрованого освітнього середовища.

Під впливом невизначеності перспектив, цілей, умов, дій тощо актуальним є перехід до адаптивного освітнього середовища закладу вищої освіти, яке з одного боку реагує на фактори зовнішнього впливу та фактори внутрішніх змін і розгортає відповідні компоненти (ціннісно-цільовий, соціально-психологічний, інформаційний, організаційно-діяльнісний, просторово-предметний) таким чином щоб мінімізувати ризики та втрати, а з другого дозволяє забезпечувати нову якість, результати освіти, продукти наукової та інноваційної діяльності, які, у свою чергу, позитивно впливають на зовнішнє середовище та змінюють його певною мірою. Механізмами переходу до адаптивного освітнього середовища є: 1) аналіз факторів невизначеності та ризиків; 2) моніторинг змін та потреб зовнішнього середовища; 3) дослідження потреб зовнішніх та внутрішніх стейкхолдерів щодо надання освітніх послуг та задоволення освітніх потреб; 4) розроблення адаптаційних програм/проєктів розвитку освітнього середовища закладу вищої освіти; 5) налагодження вертикальних та

горизонтальних комунікацій між суб'єктами ЗВО для втілення адаптаційних змін; 6) моніторинг якості адаптивного освітнього середовища.

Таким чином перехід до адаптивного освітнього середовища сприятиме нормалізації функціонування закладу вищої освіти, запобіганню ризиків, збереженню та нарощуванню свого потенціалу в умовах невизначеності.

Бібліографія

1. Полякова Г.А., Білоконенко Г.В. Розвиток освітнього середовища інноваційно-активного університету: особливості та критерії. *Проблеми економіки*. 2020. № 4(46). С. 279-293.

2. Решетило В.П., Федотова Ю.В. Невизначеність та ризик: співвідношення понять та специфіка прийняття рішень. *Економіка та управління підприємствами*. 2020. Вип. 3(77). С. 149-154.

References

1. Poliakova H.A., Bilokonenko H.V. Rozvytok osvitnoho seredovyshcha innovatsiino-aktyvnoho universytetu: osoblyvosti ta kryterii. *Problemy ekonomiky*. 2020. № 4(46). S. 279-293. (in Ukraine)

2. Reshetylo V.P., Fedotova Yu.V. Nevyznachenist ta ryzyk: spivvidnoshennia poniat ta spetsyfika pryiniattia rishen. *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy*. 2020. Vyp. 3(77). S. 149-154. (in Ukraine)

Оптимізація синхронного та асинхронного дистанційного навчання в закладах вищої освіти

РЯБОВ Олег

аспірант 2-го року навчання Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна

Optimization of synchronous and asynchronous distance learning in institutions of higher education

Oleh RIABOV

*postgraduate student of the 2nd year of studies at the
Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy, Kharkiv, Ukraine*

ORCID ID: 0009-0007-7351-209X

gromilich777@gmail.com

Забезпечення якості дистанційного навчання є викликом сьогодення. Пандемія COVID-19, а потім повномасштабне вторгнення Російської Федерації на територію України призвели до введення дистанційної форми навчання практично в усіх закладах освіти різного рівня організації.